

Hófehérke és a sok törpe

(tanítási dráma óvodásoknak)

Kuszmán Nóra

Korcsoport: 3-6 év

Téma: Együtt egymásért, összetartás, szeretet

Fókusz: Mi a szeretet?

Keret: Hófehérke + sok törpe

Tanári szerepek: (1) Hófehérke; (2) egy törpe a sok közül; (3) Madárka; (4) Varjú (az utóbbi kettőhöz bábokat használva)

1. „Ma törpéket fogunk játszani. Különböző színű sapkákat hoztam, mindenki választhat magának egyet – a sapka színe-jele »törpe nevünket« is megadja.”

Sapkák felvétele, szerepbelépés.

2. „Hol laktok? (...alszotok, esztek, dolgoztok stb.)”

A tér meghatározása és használatba vétele.

3. „Valahányszor felveszem a kötényt, én leszek Hófehérke.”

Szerepbe lépek mint Hófehérke.

4. „Jó reggelt (sziasztok), törpék! Gyertek reggelizni...”

Csoportos szimulációs játék – hétköznapi élet.

5. „Drága törpém, én boldog vagyok, ha ilyen kedvesek, rendesek vagytok!...”

Utalás a gyerekek közötti veszekedésekre...

„...Úgy szeretném, ha mindig ilyenek lennétek, s nem történe az, ami tegnap, tegnap előtt, meg azelőtt.”

Válasszatok magatoknak párt! Beszéljétek meg, hogy mi búsíthatja-szomoríthatja Hófehérkét! Szeretném ha tablót (fényképet) hoznátok erre.”

Várhatóan veszekedéseket, gonoszkodásokat elevenítenek fel tablóban. („Feliratozhatjuk” a képeket, vagyis címet adhatunk azoknak.)

6. „Látjátok! Ezt kell néznom nap mint nap. Ilyenkor oly nehéz a szívem. No mindegy! MenjeteK dolgotokra a bányába!”

Ha tapsolok, álljatok meg, s onnantól kezdve csak azt csináljátok, amit mondok!

Tanári narrációval irányított játék: visszahozom a törpéket az „otthonukba”, ahol megtalálják a magnót. Meghallgatják a magnófelvételt, majd azt kérem, hogy az első pózt tartsák meg, s az első gondolatukat mondják el.

Magnófelvételtől: „Drága törpikém! Nem bírtam tovább itt közöttetek. Itt már nem szeret senki senkit, úgy érzem, nem kellek már nektek... Hófehérke...”

Hess innen, kismadár! Nem kell tudniuk, hogy te tudod hová megyek, na menj már innen! Meg akarom ismételni az üzenetet, hogy biztosan megkapják...”

7. Gondolatkövetés: elment, itt hagyott... talán a Madárka tudja... mi lesz velünk?... szegény Hófehérke... szegény mi...

„Mit akartok csinálni?”

Ha van időnk, akkor kiscsoportos megbeszélés, utána gyűlés. (Ha már kiscsoportban azt mondták, hogy hívjuk vissza, akkor nincs gyűlés.)

Hogyan tegyük? Madárkával üzenünk... Más megoldás is jó, a Madárka mindenképp kísérő...

Kezemen egy ujjbáb (Madárka) – elviszi az üzenetet.

8. Válasz jön: „Itt vagyok tündér-keresztanyámnál. Ha eljöttök értem – úgy, hogy az úton egyetlen rossz szót sem szóltok egymáshoz, csak segítetek egymást, és kivétel nélkül mindannyian jöttök értem –, akkor visszamegyek. Majd Madárka idevezet benneteket.”

9. Szerintetek menni fog? Tegyük fogadalmat (esküdjünk meg?!): Mi legyen a fogadalomban/esküben?

„Esküszünk, hogy (egész úton) egymást nem bántjuk, sem szóval, sem tettel, csak segítjük és szeretjük... Hófehérekét egészségben visszahozzuk... stb.”

A fogadalom/eskü (egyeztetett) szövege alátámaszthatja az elhatározás komolyságát, no meg az esetleges fégyelmzési problémák kezelésében is segíthet: „emlékezzél az esküre”...

10. Madárka: „Csip, csip, gyertek utánam...” – **gyakorlatok** következnek.

Az akadályokat mindig az egyik kezemen lévő Madárka jelenti be, a peremfeltételeket a másikon levő Varjú.

Például:

Madárka: „Csip-csip... Egy széles patakhoz érteztünk. Nem túl mély, át lehet menni rajta.”

Varjú: „KÁR, JAJ DE KÁR, hogy a Víziszörny csak hat ember lábnyomát bírja elviselni, a többieket megeszi.” (A társaság létszámának fele – így a hátukon át tudják cipelni egymást.)

További akadályok:

Rét – a lányok elalszanak – metronóm-ketyegés mellett.

Kismadár: ...kimenteni őket adott idő alatt...

Csoki – negyedannyi csoki, mint amennyien vannak. Csak a csoki illatú törpe mehet tovább.

11. Szerepbe lépek, mint „Batman” (vagy valami más, aktuális „hős”), és megpróbálom eltéríteni őket: „Felejték el Hófehérekét, nálam a siker, mindig lesz pénz stb.”

A filmbeli (vagy rajzfilmbeli) „hős” szerepe amolyan ördög ügyvédje szerepkör. Alkalmazásának hatása: megfogalmaztatja a Hófehérekéhez fűződő viszonyt, annak fontosságát.

Ha vannak akik hajlanának az ottmaradásra, akkor visszajön a madár és bejelenti, hogy Hófehéreké belebetegedett bánatába, sietni kellene.

12. Kismadár: „Siessünk, csip-csip! Nincs sok időnk! Itt vagyunk, kopogtassatok!” – „Nincs válasz! Még egyszer! Nincs! Mi történhetett? Majd én benézek az ablakon. Baj van! Bánatában megszakadt a szíve.”

Varjú: „Kár, nagy kár, hogy csak bizonyos módon lehet föléléstenni! No menjetek gyorsan kis csoportokba, s találjátok ki, mit lehetne tenni!”

Kiscsoportos megbeszélés – az élet vize, varázslás, ígéret, ima, energiasugárzás, ének stb. Ki mit hozott?

13. Gyűlés, ötletek besorolása. Hófehéreké kívánsága – fókusz, téma alapján.

Az ötlet megvalósítása, és természetesen feltámadás. Ha nem ilyen (fókusz) irányú a kérdés vagy ötlet ötlet, nem támadok fel, várok a megfelelő ötletre. Feltámadás után a messziről jött ember naivitásával viszem a történeteket kérdéseimben mindvégig a fókusz szemem előtt tartva.

14. Hófehéreké: „Menjünk haza, s mondjon rá mindenki a kazettára egy-egy dolgot, amit mostantól kezdve más-hogy akar csinálni. A hazaúton gondolkozzatok! S valamennyiszer romlani látszik a helyzet, meghallgatjuk, ne-hogy újra ugyanazokat a hibákat kövessük el.”

A feladat alkalmas a drámából megértett gondolattartalmak összegzésére, például:

- Ne veszekedj! (Nem veszekszem többet.)
- Ne verekedj! (Nem verekszem.)
- Együtt könnyebb, mint egyedül.
- Segíts a másiknak! (Segíték a társaimnak.)
- stb.

A kazettához „nem ragaszkodom”, lehet házirend, levél, plakát stb.

15. Most pedig itt az ideje az ünnepnek: énekeljünk, vonuljunk körbe (ki). „Hejho, hejho...”

⇒ ⇒ ⇒

Mivel segíthetjük hatékonyabban a gyerekek fejlődését?

(avagy milyen érvekkel igazolná egy vezető óvónő a munkatársai számára a drámapedagógia óvodai alkalmazhatóságát...)

Az óvónő kezében számtalan eszköz van a gyerekek fejlesztésére. Ezek egyike lehet a drámapedagógia. Természetesen itt is meg kell választani, melyik típusú dramatikus formát alkalmazzuk.

Az „A” típusú dráma során, amely gyakorlatokra épül, tapasztalatokat szereznek, de a munka mélységében nem éri el a „D” típusú dráma hatását. Az „A” típusú drámában a tanár irányít, instrukciókat ad, mindig van egy végpont, ahonnan már nem lehet újabb eredményre jutni, lezártágra törekszik. A szabályok egyértelműek, de a munka nem kötődik erőteljes érzelmekhez. Hiányzik az „ahá” élmény.

Ezzel szemben a „D” típusú drámában a gyerek teljes személyiségével belép egy fiktív világba. Úgy cselekszik „mintha” az lenne, azon a helyen lenne, abban a világban lenne, úgy kezeli a tárgyakat, „mintha” azok a tárgyak lennének, aminek nevezi őket. Figyel a hanghordozásra, kifejezéseire, a mozgására.

Nem kell féltetni a gyerekeket, tisztában vannak vele, hogy egy fiktív világban vannak, amelyből bármikor kiléphetnek és csatlakozhatnak is hozzá. A tanár szerepe itt több, mint az irányítás. Maga is szerepet vállal, és ezzel a szereppel segíti előre a cselekvést. A gyerekek problémahelyzet elé állítódnak, amelyet próbálnak megoldani. Felhasználják meglévő tapasztalataikat, képzelőerejüket, és ezekből új tapasztalatokat, ismereteket szereznek. A dráma az emberi viszonyokat cselekedtetve vizsgálja, fejlődésükben nézi azokat. Tulajdonképpen a gyerekek szerepjátéka az, amiből kiindulva fejleszthetjük magát a drámajátékot.

Sajnos az óvodákban nem terjedt el eléggé ez a módszer, kevesen alkalmazzák, pedig nagy lehetőség rejlik benne, hiszen a gyerekek szívesen, örömmel válnak részesévé.

Bene Csabáné vezető óvónő

Kérdőjelek – és lehetséges válaszok

(visszajelzés – és nem kritika – a Drámapedagógiai olvasókönyvre)

Tolnai Mária

Minden összegzés: egyszerűsít. Ezért és ezáltal a torzítás veszélyét is hordozza. Nem összegzésre készülök tehát, csak benyomásaim rögzítésére.

Az olvasókönyv – tehát: olvasni való könyv – újból elgondolkodtatott a „drámatanárság” mibenlétéről. Az eredmény: a drámatanárság a készenlét tudománya. Állandó szellemi készenlétet követel művelőjétől, a legfrissebb eredményekre, ismeretekre való fogékonyságot, a folytonos továbblépés igényét. Tevékenység-komplexitást, ami a drámatanár szóban, a szó összetettségében is kifejeződik.

Nincs ideális drámatanár. De van szakszerűséggel értelmező és interpretáló, szuggesztív egyéniség, aki tudja – például Németh Lászlótól is –, hogy a tanár színész és rendező. Megszervezi, megtervezi, megkomponálja az óráját. Sokszínű és sokféle. A drámatanár (nálunk: drámapedagógus, drámajáték-kör vezető...) megnevezés eléggé nehezen karakterizálható. Nem mindegy ugyanis az sem, hogy melyik főiskoláról – továbbképző csoportból – tanfolyamról kerül ki. Vonzóan bonyolult „foglalkozástípus” ez, és a jelenlegi képzők még színesebb leendő drámatanárokat bocsátanak ki. De mindezzel együtt lehet kulcsszó – jó esetben – a szabadság, a szabad választás, bár azt is tudjuk: a szűkebben vett szakmai kérdések nem vonhatók ki az általános feltételrendszer kezei közül.

A drámapedagógia sajátos fókuszot képvisel a drámapedagógusok gondolkodásában. Közös gondolati elemeket mozgósít, és eltérő sajátosságokat, súlypontozást teremt. S mert a szavaknak megvan a maguk története, számos vita elkerülhető lenne, ha pontosítanánk, milyen értelemben használjuk őket? Mert amint valamit meg akarunk érteni, abból a célból, hogy belőle induljunk ki cselekvéseink során, óhatatlanul szubjektívizáljuk. El-döntjük, hogy a közlés milyen összetevőitől tekintünk el, milyen fontossági sorrendet állítunk fel. A könyv alapérdeme a szerkesztői lábjegyzetek, – amelyek a közös értelmezés lehetőségét teremtik meg.

Nem könnyű hát azt az ívet megrajzolni, amely az általános tudnivalók rendszerét jelenti. Nem könnyű – különösen akkor –, ha a szakanyagok bővülésének, változásának időszakát éljük, és a változások törvényszerűségeit is próbáljuk tetten érni. A fogalmi kategóriák kialakításában, egymáshoz való viszonyuk értelmezésében és a szakismeret módszertani vonatkozásaiban fellelhető szemléleti különbségek – véleményem szerint – nem a döntően más megközelítmódból, hanem a szerény és kisszámú magyar vonatkozású kutatási tényből adódnak. Így sokszor mozaikszerű az az anyag, amelyre valamilyen egységre irányuló kép kirakása megkísérelhető. Az eltérő értékrend, értékpreferenciák bonyolult hálója és ennek a nevelői munkára gyakorolt hatása mind nehezíti a közös alapok elfogadását. De nem teszik lehetetlenné.

Kaposi László szerkesztette Drámapedagógiai olvasókönyv a fehér foltok számának csökkentésére vállalkozott. Egyfajta hídverés ez a könyv, amely az általános pedagógiai elmélet és a színházi szaktudományos ismereteket kívánja egységbe foglalni. A szerkesztő jó aránnyal válogatott az elméleti és a módszertani, gyakorlati tudnivalókat rögzítő anyagok között. Fontosnak tartom, hogy a pedagógiai-lélektani-szociálpszichológiai olvasmányok megerősítik azt a nézetet, amely szerint az irányítás, a függőség, a tekintéllyel szembeni ellenállás együtt jelentkezik annak nehezen elfogadásával, hogy a helyzetet önmagunknak kell strukturálni. A nondirektivitás feszültség- és konfliktuskezelő megoldási módokat kíván. Ennél a gondolatmenetnél hadd jelez-